Республикалық ақпараттық ғылыми-педагогикалық газет
Куәлік № KZ10VPY00094036 Астана қ. 31.05.2024 ж.

QAZAQ-BILIM CENTER

Республиканская информационная научно-педагогическая газета
№ 22 (012), 1.10.2025 ж./г.

ҒЫЛЫМ. БІЛІМ. ТӘРБИЕ

«Балам» деген ел болмаса, «Елім» деген бала қайдан шығады? А. Байтұрсынов

ПОЗДРАВЛЕНИЕ

ректора Чирчикского государственного педагогического университета

Уважаемые наставники, учителя и ветераны педагогического труда!

Сердечно поздравляю вас с вашим профессиональным праздником — Днём учителя!

В жизни каждого человека место и роль учителя поистине бесценны. Именно благодаря вам мы погружаемся в мир драгоценных знаний и опыта, учимся мыслить самостоятельно, принимать правильные решения, быть трудолюбивыми и ответственными.

Учителя — это олицетворение разума и справедливости, образец для подражания для всех нас. На ваших плечах лежит огромная ответственность за судьбу и будущее наших детей, за воспитание подрастающего поколения, делающего свои первые шаги в жизни.

Ещё раз поздравляю вас с этим праздником и искренне желаю успехов в вашей благородной и почётной деятельности, мирной и спокойной жизни, талантливых и целеустремлённых учеников! Верю, что ваше тепло, забота и любовь к детям станут для вас источником здоровья, счастья и новых достижений!

Особо хочу отметить братский народ Казахстана, с которым нас связывают прочные узы дружбы, общей истории и духовной близости. Наши казахские братья всегда были рядом, поддерживая и вдохновляя. Совместные культурные и образовательные традиции, взаимное уважение и сотрудничество укрепляют дружбу между нашими народами, создавая прочный фундамент для будущих поколений.

С уважением,
Ректор Чирчикского государственного педагогического университета,
профессор Гофуржон Исроилович Мухамедов

Қазақстан-Өзбекстан арақатынастары – Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасының дипломатиялық және геосаяси қатынастары.

Тарихы

Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы дипломатиялық қатынастар 1992 жылғы 23 қарашада белгіленді. 1998 жылғы 31 қазанда Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы мәңгілік достық туралы шартқа, 2013 жылғы 14 маусымда стратегиялық әріптестік туралы шартқа қол қойылды.

2017 жылдың наурыз айында Өзбекстан президенті Шавкат Мирзиеевтің Қазақстанға алғашқы мемлекеттік сапары өтті.

2018 жылдың 5-6 шілдесінде Өзбекстан президенті Мирзияев Астана қаласының 20 жылдығына арналған салтанатты іс-шараларға қатысты.

2019 жылғы 14-15 сәуірде Қазақстан президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың Өзбекстанға мемлекеттік сапары өтті, оның барысында Өзбекстанда Қазақстан жылы ашылды.

Мемлекеттік шекара

2001-2002 жылдары этникалық қағида бойынша аумақтар алмасумен қатар жүретін ортақ шекараны делимитациялау жүргізілді. Астана негізінен қазақтар қоныстанған Бағыс кенті мен Арнасай су қоймасы ауданын алды, ал Ташкентке Оңтүстік Қазақстан және Қызылорда облыстарының саны басым өзбек халқы бар жерлерінің бір бөлігі, сондай-ақ Түркістан кенті (қазіргі Ташкент облысы Кибрай ауданының құрамында) бөлінді.

2003 жылдан бастап демаркацияның қорытынды құжаттарының жобаларын дайындау мақсатында қазақ-өзбек шекарасын демаркациялау (жергілікті жерде бекіту) бойынша бірлескен комиссиялық жұмыстар жүргізілді. Өзбекстан СІМ-нің мәлімдемесі бойынша бұл жұмыстар достық пен өзара түсіністік жағдайында жүргізілді.

2023 жылғы 28 наурызда Тараптар шекараны белгілеу туралы шарттарды ратификациялады.

Дипломатия тарихы.

1992 жылғы 23 қарашада Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасында дипломатиялық қатынастар орнатылды.

1993 жылы екі мемлекеттің де елшіліктері өзара ашылды.

2019 жылдың 31 тамызында Ақтауда Өзбекстанның Бас консулдығы ашылды.

2019 жылдың 19 қыркүйегінде Алматыда Өзбекстан консулдығының жаңа ғимараты ашылды.

2021 жылғы 29 сәуірде Самарқан қаласында Қазақстан Республикасының Бас консулдығының ресми ашылуы өтті.

ҚАЗАҚ-ӨЗБЕК ЗИЯЛЫЛАРЫНЫҢ ИНТЕЛЛЕКТУАЛДЫҚ ФОРУМЫ

Астанада Ұлттық музейде Қазақстан Парламенті Сенатының төрағасы Мәулен Әшімбаев және Өзбекстан Олий Мәжілісі Сенатының төрағасы Танзила Нарбаевалардың қатысуымен қазақ-өзбек ғылыми-шығармашылық зиялыларының бірінші форумы өтті. Іс-шара аясында тараптар жаны мен қаны бір бауырлас екі елдің рухани байланыстарын нығайту мәселелерін талқылады.

Қазақстан Парламенті Сенатының төрағасы Мәулен Әшімбаев қазақ-өзбек ғылымдары мен шығармашыл зиялыларының басын қосқан алғашқы форумының қатысушыларын құттықтап, осы жиынның мән-маңызына тоқталды. Спикер Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев пен Өзбекстан Президенті Шавкат Мирзиёевтің саяси дипломатиясы мен күш-жігерінің арқасында екі ел арасындағы достық қатынастар, соның ішінде гуманитарлық және мәдени байланыстар барған сайын нығайып келе жатқанын тілге тиек етті.

Сондай-ақ спикер Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Танзила Нарбаеваны екіжақты стратегиялық серіктестікті тереңдетуге сіңірген еңбегі үшін ІІ дәрежелі «Достық» орденімен марапаттағанын да айта келіп, бұл құрмет екі ел арасын жақындата түсетініне сенім білдірді. Сенат төрағасы алғаш рет өткізіліп жатқан форумда ғылыми және мәдени ортаның өкілдері екі елдің мәдени-гуманитарлық ынтымақтастығын нығайтуға, халықтық дипломатияны дамытуға және дәстүр сабақтастығын сақтауға қатысты маңызды мәселелерді талқылауға тиіс екеніне тоқталып, Қазақстан мен Өзбекстан арасындағы мәдени-гуманитарлық байланысты дамыту өңірлік саясаттың басты басымдықтарының бірі екенін атап өтті.

Сонымен қатар М.Әшімбаев қазіргі жағдайда Қазақстан мен Өзбекстан халықтары арасындағы достықты қалыптастырып, нығайтатын адами байланыстар да ерекше мәнге ие екенін атап өтті. Спикер бұл ретте жастардың айрықша рөл атқаратынына мән беріп, білім, ғылым, мәдениет салаларындағы ортақ бағдарламаларды кеңейту, бірлескен зерттеулер жүргізіп, тәжірибе алмасу, креативті және IT-жобаларды іске асыру керектігін мәлімдеді.

М. Әшімбаевтың айтуынша, Қазақстанда тұратын этностық өзбектер үшін ана тілін үйренуге және дәстүрлерін сақтауға барлық жағдай жасалған. Мектептер, театрлар мен БАҚ сәтті жұмыс істеп келеді. Ал Өзбекстанда 800 мыңнан аса этностық қазақ тұрады, онда да мәдени орталықтар мен білім беру бағдарламалары жұмыс істейді.

«Бүгінде қос елдің жастары тек форумдарда емес, әлеуметтік желілерде, онлайн жобаларда және бірлескен стартаптарда да күнделікті қарым-қатынас орнатуда. Өзбекстан құрамасы футболдан әлем чемпионатының финалдық кезеңіне алғаш рет шыққанда, мыңдаған қазақстандық шынайы құттықтауларын білдіріп, қолдау көрсетті. Бұл – өңіріміздегі шынайы бірліктің белгісі», деп атап өтті Сенат төрағасы.

Спикердің айтуынша, бүгінде Қазақстанда 5 мыңға жуық өзбекстандық студент оқып жатыр, ал қазақстандық жастар Ташкент пен басқа қалаларда білім алуда. Ұлттық университеттердің филиалдары ашылып жатыр.

2025 ЖЫЛҒЫ ҚАЗАҚ-ӨЗБЕК ШЕКАРА БЕКЕТТЕРІНДЕГІ ӨЗГЕРІСТЕР

Қазақстан мен Өзбекстан – Орталық Азиядағы ең ірі екі мемлекет, оларды тығыз экономикалық, саяси және мәдени байланыстар біріктіреді. 2300 шақырымнан асатын бұл шекара екі ел арасындағы сауда мен азаматтардың еркін қозғалысында маңызды рөл атқарады. 2025 жылы қазақ-өзбек шекара бекеттерінің жұмысында өткізу қабілетін арттыру және шекарадан өту рәсімдерін жеңілдету мақсатында айтарлықтай өзгерістер орын алды.

Шекара бекеттеріндегі негізгі өзгерістер

1. «Науаи» және «Қапланбек» бекеттерінің ашылуы мен жаңғыртылуы.
2. «Гишт-Куприк» бекетінің уақытша жабылуы.
3. Өнеркәсіптік кооперация орталығының құрылуы.

Қазақстандағы «Атамекен» және Өзбекстандағы «Гулистан» шекара бекеттері арасында Өнеркәсіптік кооперация орталығын құру жұмыстары басталды. Бұл орталық жүк өңдеу процесін жеделдетуге, кедендік тексеру уақытын қысқартуға, логистикалық шығындарды азайтуға және «Солтүстік – Оңтүстік» дәлізі бойынша сауданы арттыруға мүмкіндік береді.

4. Fast Track жүйесі мен электронды кезектің енгізілуі

2025 жылдан бастап шекараны жылдам өту үшін Fast Track қызметі енгізілді. Бұл жүйе жолаушыларға қосымша төлем жасау арқылы (базалық есептік көрсеткіштің 15%-ы - шамамен 56 250 сум немесе 2 345 теңге) негізгі кезектен тыс арнайы залдарда бақылаудан өтуге мүмкіндік береді.

Өзбекстандағы 400 мектепте қазақ тілі оқытылады

Өзбекстан Олий Мәжілісі Сенатының төрағасы Танзила Нарбаева Өзбекстан мен Қазақстанды ортақ мүдделер емес, терең тарихи, мәдени және рухани тамырлар байланыстыратынын атап өтті.

Форумда айтылған идеяларға қолдау білдіріп, оны өткізудің өзекті екенін және мұндай тың бастаманың мәдени-гуманитарлық байланыстарды одан әрі кеңейтуге септесетінін жеткізді.

«Қазір біздің елдер арасында жоғары білім беру саласындағы байланыстың тамыры тереңдеп келеді. Мәселен, Өзбекстанда жыл сайын Қазақстанның жоғары оқу орындарының көрмелерін ұйымдастырамыз. Жергілікті консалтингтік компаниялардың қолдауымен білім күндері аясында ұйымдастыратын бұл көрмелерге Қазақстанның қырыққа жуық университетінің өкілдері қатысты. Сондай-ақ қазіргі уақытта Өзбекстан мен Қазақстан жоғары оқу орындары арасында бірлескен төрт бірдей білім беру бағдарламасы іске асырылып жатыр. Осының нәтижесінде бағдарламалар аясында 188 студент білім алып жатыр», - деді Т. Нарбаева.

«Екі ел арасындағы рухани байланысты күшейтіп, түрлі жобалар жасап, жастарды осы үдерістерге белсенді тарту маңызды. Өйткені жастар мәдениетімізді болашаққа жалғап, тарихымыздың жаңа буынын қалыптастырады. Бұл орайда біз еліміздегі қазақ тілінде білім алатын мектептерге көмегімізді аямаймыз. Мәселен, дәл қазір Өзбекстандағы 400 мектепте қазақ тілі оқытылады, оның ішінде 162 мектеп – таза қазақ мектебі. Сонымен қатар Өзбекстанда қазақ тілінде жоғары кәсіби білім алуға да мүмкіндік бар. Мысалы, Низами атындағы Ташкент мемлекеттік педагогикалық университетінде, Қарақалпақ мемлекеттік университетінде, Гулстан мемлекеттік университетінде, сондай-ақ Наманган, Жызақ және Науаи қалаларындағы педагогикалық институттарда қазақ тілі мен әдебиеті мамандарын даярлаймыз», - деді спикер.

Өзбекстан Олий Мәжілісі Сенатының төрағасы Т. Нарбаева Қазақстан мен Өзбекстан креативті индустрияларды бірлесе дамытса, екі елді әлемдегі мәдени идеялардың орталығы ретінде танытып, халықаралық деңгейге шығуға мүмкіндік туарын сөз етті.

КЛАСТЕРНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ПРАКТИКА ДЛЯ СТУДЕНТОВ

Султанова Дилнура Абдурашидовна,
старший преподаватель Чирчикского государственного педагогического университета.

Кластерное образование в последние годы стало одной из ключевых тенденций модернизации системы подготовки специалистов. Суть кластерного подхода заключается в объединении образовательных учреждений, научных центров и работодателей в единую сеть, где студенты получают возможность учиться, одновременно погружаясь в практическую деятельность. Для будущих специалистов это особенно важно: теоретические знания сразу же находят применение в реальных условиях, что делает процесс обучения более осмысленным и эффективным.

Практика показывает, что студенты, вовлеченные в образовательные кластеры, быстрее осваивают навыки командной работы, управления проектами и принятия решений. Например, в рамках кластера будущие менеджеры участвуют в разработке учебных проектов, связанных с организацией школьной и внешкольной деятельности. Такая форма работы помогает им приобрести опыт взаимодействия с коллективом, ответственности за результат и умение выстраивать стратегию действий.

Кластерное образование также формирует у студентов гибкость мышления. В условиях быстро меняющегося мира важна не только академическая база, но и готовность адаптироваться к новым вызовам. Работа над проектами в кластерной среде способствует развитию инициативности и творческого подхода, что особенно востребовано в современных школах и организациях.

Таким образом, кластерное образование становится эффективным инструментом подготовки профессионалов, способных сочетать знания и практику. Для студентов это не просто дополнительная возможность — это путь к уверенности в завтрашнем дне и успешному вхождению в профессиональную сферу.

Республикалық ақпараттық ғылыми-педагогикалық газет
№ 22 (012), 1.10.2025 ж.

Balaǵa sabaqtı qızıqtı etip ótkizýdeǵi jańa pedagogikalıq ádister

Sultanova Adas Mamadaliyevna
Shyrshyq memlekettik pedagogikalıq universiteti

Qogamdyń bolashagy bala qolynda ekeni bárińizge belgili. Sol úshin sabaqtı bala úshin qızıqtı etip ótkizý – bír mugalimdiń eń basty mindetteriniń biri. Búgingi kúni balalar tek qadaǵalap otırǵan bilimdi emes, ózderi qatysatyn, óz oıyn bildirip, jobalar jasap, ózgeris jasay alatyn sabaqtardy qalaydy. Demek, pedagogikalıq ádisterdi jańalaw – zamannyń talaby.

Jańa metodikalar balalardyń tabiǵi qyzyǵýyn oıatýǵa, sabaq úderisine belsendi qatystyrýǵa baǵyttalǵan. Mısalı, **oyın ádisi** óziniń kúnqýýǵında balany tez arap, sabaqtaǵy jadaıyǵa batyra alady. Matematikany oyın túrinde oqytý – balaǵa esep shyǵarýdyń qıyynshylyǵyn jengil kórsetedi. Tarih pen geografııada oyın kartalary men intellektualdy sayystardy qoldanw – bala esinde úzaq saqtalady.

Búgingi kúni **digitallıq texnologııalar** da sabaqty jańa dengeıge kótiredi. Interaktiv taqtalar, online-oyındar, qısqa fil'm-rolikter balanyń zeregin tartyp, bilimdi teń ótkizedi. Búlar balany faqt derekpen emes, kóriniwli, esinde qala alatin forma arqyly oqytýǵa mümkindik beredi.

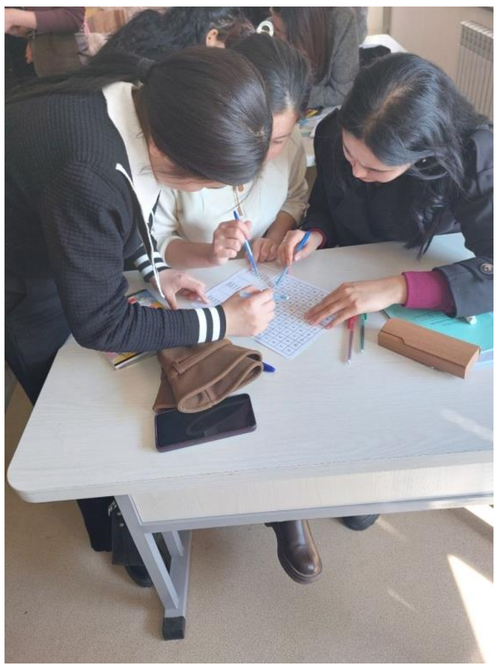

Sabaqta **proekt ádisi** de qatıstı oryndy. Bala belgili bir taqyrypty terendi zerttep, ony qorytyndylap, basqa balalardyń aldynda qorǵaıdy. Búnda ol izdenedi, derekterdi tańdaıdy, komandalyq jumys jasap úırenedi. Osı ádis balanyń tek biliminen emes, ózindigi pikir bildire alatyn jetiýine jol ashady.

Árine, sabaqty qızıqtı etý mugalimdiń shygarmashylyǵyna da tıeıstı. Tek kitap men dasturli túsindiriw ádisimen shektelip qalǵan sabaq bala úshin tez jalyqtyrady. Mugalim ar turli shygarmashylyq tapsyrmalar, rol'dik oyındar, jorǵaı jobalar arqyly sabaqtyń ózinsha sheberligini kórsetedi.

Búgingi jańa pedagogikalıq ádisterdiń barlıqtaýyń negizi – **balanyń qyzyǵýyn oyatý**. Bala qyzyqqanda, ol sabaqqa belsendi qatysady, úırenedi, suraq qoyady, shygarmashylyqta bolady. Osı – bilim berýdiń eń úlken jetistigi.

Qala gazetiniń oqyrmandary, balalardyń bolashagyna jol ashu – barshamyzdyń ortaq isi. Demek, mugalim sabaqtardy qızıqtı etip úıymdastyrsa, ata-ana balany qoldaý men qubattaý kórsetse, bala úshin bilim – tek mindet emes, quanyshqa toly sapar bolady.

Почему важно учить математику не только правилам, но и логике

Алимов Бекзод Нематович,
преподаватель ЧГПУ, Узбекистан.

Математика в школе часто ассоциируется с таблицей умножения, задачами и строгими правилами. Но сегодня всё больше педагогов и родителей понимают: главное в этом предмете — не формулы сами по себе, а умение рассуждать.

Когда ребёнок учится искать связи между числами, объяснять свой ход решения, пробовать несколько вариантов, он развивает не только знания по математике, но и навыки, нужные каждый день. Например, спланировать покупки в магазине, сравнить цены, рассчитать маршрут или грамотно распределить время.

Современные учителя используют игровые задания, логические головоломки, обсуждения в классе. Важен не только правильный ответ, но и путь к нему. Это помогает детям быть смелее в поиске решений, учит критически мыслить и не бояться ошибок.

Такое обучение даёт больше, чем знание правил: оно формирует привычку думать. А именно эта привычка становится залогом успеха и в учёбе, и в будущем — будь то работа, бизнес или любая другая сфера жизни.